

176. • DERKOVITS GYULA (1894-1934)

Menyegző, 1932

Olaj, papír, 62x50 cm
Jelezve jobbra fent: Derkovits Gy. 1932

Kezdő ár: 3 800 000 Ft / 12 219 EUR
Becsérték: 5 000 000 - 7 000 000 Ft
Estimated value: 16 077 - 22 508 EUR

1. Derkovits Gyula: Úrnő (Kávéházban), 1931 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
2. Derkovits Gyula: Telefon (telefonáló), 1931 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A húszas évek második felében festett „otthon” és „mi ketten” témájú képek boldog, idilli időszakának Derkovitsék kilakoltatása véget vetett. A harmincas évektől kezdve festészetében előtérbe került a külvilág, a város és annak ikonikus figurái. A hozzá hasonlóan nehéz körülmények között élő bérlőknek, munkásoknak és alkalmazottaknak eszményített, heroikus művekben állított emléket, míg az „ellenkező oldalt”, a hatalom és a pénz világát keserű szatírával ábrázolta. Rajzainak és festményeinek egy részén kifejezetten maró gúnnyal örökölte meg az uralkodó osztály karikírozott alakjait. Derkovits metsző társadalomkritikája leginkább Georg Grosz művészetével állítható párhuzamba ezeken a képeken.

A Menyegző ugyancsak a szatirikus művek közé sorolható, de ez esetben a festményt nem vitriolos gúny, inkább irónia lengi körül. A mindeddig ismeretlen, lappangó alkotás szereplőit a művész lényegesen finomabb eszközökkel karikírozta, mint például

a téma két klasszikusának, az egyaránt a Magyar Nemzeti Galériában található *Telefonáló*, vagy az *Úrnő* című alkotások sokkal inkább morbid figuráit. A Menyegző nemcsak az irónia és a szatíra avatja a fenti két alkotás párdarabjává, hanem a szokatlan komponálási megoldás is. A festmény előterébe „tődülő” alakok kiperéselik a levegőt a kép teréből. A völegény mögött felbukkanó, erősen kitartak, róka-szemű menyasszony figurájának alakja pedig, ha lehet, még fojtottabbá teszi a mű atmoszféráját. Mintha Derkovits az alkotás keretét is felhasználná az egzisztenciális szorongás fokozására: A helyenként már brutális rövidüléseket, kivágatokat alkalmazó komponálással, mintha a mű terébe nyomuló és az abból kiszoruló, megbúvó alakok valóságban betöltött helyét, szerepét is közölni kívánná a festő. A kép síkja így lesz az élet, pontosabban a társadalmi tér pontos mása, a reprezentáció pedig a lét minőségét feltáró szociális mozzanatot.

Derkovits a húszas évek második felében került szorosabb kapcsolatba a műkereskedelemmel, a gyűjtők és az aukciók világával. 1927-ben sikeres, jó sajtóvisszhangot kiváltó tárlatot rendezett számára a Tamás Galéria, de sajnos csak kevés képet sikerült eladni a kiállításon. Ezt követően több mecénás – többek között Bedő Rudolf, Fruchter Lajos – is próbált kapcsolatba lépni a kiváló festővel. Derkovits azonban nehéz embernek bizonyult, aki érthetetlen makacssággal ragaszkodott festményeihez, szabadságához és szellemi függetlenségéhez. Minden bizonnyal idegenül mozgott az „úri világban”, és értetlenül állt a pénz és a csillagás logikája előtt. A hatalom és az uralkodó osztály tipikus figuráit ábrázoló szatirikus ciklusában minden bizonnyal ez a számára idegen, fenyegető és irigyelt világ jelenik meg.

KASZÁS Gábor

3. Georg Grosz: Kávézóban, 1922 magántulajdon

4. Otto Dix: Kártyázók, 1922 magántulajdon

